

**XALQ QALBIGA JOYLANGAN IJODKOR**

Abdullayeva Nurjamal Abibulla qizi  
Toshkent davlat transport universiteti  
Iqtisodiyot fakulteti AT-4  
+998977698118

[nurjamalabdullaeva003@gmail.com](mailto:nurjamalabdullaeva003@gmail.com)

**Annotatsiya.** Mazkur maqolada shoir Maqsud Shayxzodaning xalq qalbidan joy olgan sermahsul ijodi va uning o'zbek milliy maqdaniyatida tutgan o'rni haqida mushohada yuritiladi. Shoir she'rlarida Ona Vatan, Tinchlik, Samimiylilik, Tinchlik, Mehnatsevarlik mavzularining aks etishi uning jozibali misralari orqali tahlil qilinadi. O'zbek adabiyotida shoirning o'rni va nufuzi juda baland ekanligi ko'rsatiladi hamda shoir she'rlariga bugungu kundagi ijtimoiy-ma'naviy ehtiyojning mavjudligi asoslanadi. Shuningdek, shoirning she'riy tragediyasi "Mirzo Ulug'bek" asarining badiiy qimmatini tahlil etiladi. Asarning o'zbek va jahon adabiyotida tutgan o'rni haqida mulohazalar yuritiladi. Adib ijodining o'zbek adabiyotiga ko'rsatgan ta'siri real baholanadi. Shoir ijodining o'rganish yuzasidan taklif va tavsiyalar beriladi.

**Kalit so'zlar:** Maqsud Shayxzoda she'riyati, dramaturgiya, tragediya, badiiy ijod, harbiy lirika, vatanparvarlik, "Mirzo Ulug'bek", intim lirika, intellectual lirika.

**Annotation.** This article discusses the poet Maqsud Shaykhzoda's prolific work in the hearts of the people and his role in the Uzbek national culture. The poet's poems reflect the themes of Motherland, Peace, Sincerity, Peace, and Diligence, which are analyzed through his captivating verses. The role and prestige of the poet in Uzbek literature is very high, and the poet's poems are based on the existence of today's socio-spiritual needs. The artistic value of the poet's poetic tragedy "Mirzo Ulugbek" is also analyzed. The role of the work in Uzbek and world literature is discussed. The impact of the author's work on Uzbek literature is realistic. Suggestions and recommendations are given for the study of the poet's work.

**Keywords:** Maqsud Shaykhzoda's poetry, drama, tragedy, literature, military lyrics, patriotism, "Mirzo Ulugbek", intimate lyrics, intellectual lyrics.

**KIRISH.**

Yozuvchi va ijodkorlarning o'zlari tomonidan yozilgan avtobiografiya va esdaliklarida ijtimoiy hayot va ijod o'rtasidagi mutanosiblik bot-bot takrorlanishi bejiz emas. Zero, bu jarayonda ijodkor nafaqat xalqqa nafi tegadi, balki shu orqali xalq bilan bir qozonda qaynaydi. Xalqning dardini, ichki kechinmalarini, orzu-istaklarini, quvonch-u tashvishlarini his qiladi, tatiydi [Шарафиддинов 1999: 45]. Ayni zamonda xalq tilining betakror jozibasini o'rganadi. O'z asarlarida xalqning qadimiy va navqiron, sehri va betakror so'zlarini qo'llash orqali ona tilining jozibasini, tarovatini nomoyish qiladi. Mana shu omillar sabab adabiyotning xalqchilligi, milliyligi, hayotiyliги yanada kuchayaveradi.

**MUHOKAMA VA NATIJALAR.**

Maqsud Shayxzoda – faylasuf shoir, mohir dramaturg, zabardast olim, yetuk tarjimon, ehtirosli publitsist sifatida XX asr o'zbek adabiyotidan munosib o'rin egallagan. Ozarbayjon xalq yozuvchisi Mirzo Ibrohimov ham Maqsud Shayxzoda ijodiga yuksak baho bergan. U "Maqsud Shayxzoda zuvalasi she'riyat shu'lasi bilan yo'g'rilgan kuychi edi, uning asarlarida buyuk xalqchil idealar, vatanparvarlik tuyg'ulari, chinakam insoniy hissiyotlar bilan yashagan yoniq qalbning gulduros aks sadosi o'z tajassumini topgan", deb yozgan edi. Maqsud Shayxzoda yoshligida ilm olishga she'riyatga juda qiziqdi. U maktabda o'qib yurgan chog'laridayoq she'rlar va maqolalar yoza boshladi. Shayxzoda o'n uchga kirganda uning "Askar qo'shig'i" she'ri shahar gazetasida bosilib chiqdi. Yosh ijodkor o'n besh yoshga

to'lganida Oqtoshdagi havaskorlar drama to'garagi uning kichchik bir pyesasini sahnalashtirdi. 1926-1928yillarda Oqtosh shahar gazetasida Shayxzodaning "Dog'iston maktablari" nomli turkum maqolalari e'lon qilindi.

1927-yilda "Ma'orif va medeniyet" jurnalida "Narimon haqida xalq ertagi" dostoni chop etildi. Maqsud Shayxzoda avval o'z shahridagi Dorilmuallimda so'ngra Boku Davlat Pedagogika institutida ta'lim oldi. 1928-yilda yurtidan surgun qilib Toshkentdan panohtopgan Maqsud Shayxzoda umrining oxirigacha shu shaharda yashadi va mehnat qildi [Шарафиддинов 2004: 125]. Zero Mirzo Ibrohimov qayd qilganidek: "Buyuk Ulug'bekning, Navoiyning muqaddas vatani O'zbekiston Maqsudni o'z farzandidek mehribon quchog'iga oldi va uning ulkan shoirlik istedodiga qo'sh qanot baxsh etdi". Maqsud Shayxzodaning "O'n she'r" (1930) nomli birinchi to'plamida yilt etib ko'ringan obrazlilik belgilari shoirning nashretilgan "Undoshlarim"(1933), "Uchinchi kitob " (1934), "Jumhuriyat" (1935) kabi to'plamlarida tobora yorqinroq namoyon bo'lib bordi. Maqsud Shayxzodaning 30-yillarda she'riyatda haroratli lirizm, teran mazmun va falsafiy mushohada kuchaydi. Shoir bu davrda "Vatan", "Kamtarlik", "Buvijon", "Nishon",

"Bahorda yomg'ir" "Yulduzlarga bo'ldim hamsoya", "Qonun", "Chimyon", "Tingla, ey ko'ngil!", "Misraning tug'ilishi" kabi she'rlarda xilma-xil zamonaviy mavzularni tasvirlab yangi zamon va yangi hayotga doir muhim poetik xulosalarni olg'a surdi. Bunda shoir fikriy aniqlikni yangi obraz yaratish qofiya va vazn mukammalligini uslub ravonligini ta'minlash bilan omuxta qildi. Jonli obrazlar, ohori to'kilmagan yangi tashbehlar vositasida hayot va inson haqida teran poetik mulohaza yaratdi. "Yulduzlarga bo'ldim hamsoya " she'ridagi ravon misralar va yangi qofiyalar bunga misol bo'ldi:

Yulduzlarga bo'ldim hamsoya,  
Chiqdim ko'kka poyama-poya.  
Bo'ldi menga oltin oy yosti,  
Gumonlarga hammasi tasdiq,  
Uchar edim xayolday yuksak,  
Oq bulutlar ostimda to'shak...

#### Adabiyotlar:

1. Ahmedov S., Qosimov B., Qo'chqorov R., Rizayev Sh. Adabiyot. Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 5-sinfi uchun darslik, Toshkent, "Sharq" 2015 – 176 b.
2. Eshchanova Gulnora. She'riy asar tahlilida nima muhim? Til va adabiyot ta'limi, 2013-yil, 8-son, 33-34 betlar.
3. Hasanov M. So'zmunchoq. Toshkent, "Mashhur-press" 2020. – 128 b.
4. Olimov S. va boshqalar. Adabiyot. Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 8-sinfi uchun darslik, I qism. Toshkent "Yangiyo'l Poligraf servis" 2019 – 260 b.
5. Xudoyberdiyev Erkin. Adabiyotshunoslikka kirish. Toshkent, "Iqtisod-moliya", 2007 y. 304 b.
6. Озод Шарафиддинов. Сардафтар саҳифалари. Мақолалар. Хотиралар. Тошкент, "Ёзувчи", 1999. – 224 бет.